

A megbocsátás négy törvénye – és története

Jom Kipur napja talán a zsidó évkör legrendkívülibb pillanata.

Az Örökkévaló, aki az egész év során 613 micvával bíz meg minket, ezen a napon megfordítja a szerepeket: mintegy átvállalja a mi terheinket, és azt mondja, hogy Ő lesz az, aki teljesen meg fog tisztítani minket:

„Mert ezen a napon engesztel értetek, hogy megtisztítson benneteket minden vétkektől, és tisztává lesztek az Örökkévaló előtt.” (Mózes 3., 16:30)

Bölcseink érdekes, rejtett ellentmondást találnak ebben a mondatban: egyrészt „minden vétkektől” megtisztít. Másrészt viszont: csak „az Örökkévaló előtt”.

Vajon az Örökkévaló az ember és embertársa közötti vétkeket is megbocsáthatja számunkra?

Ha „minden vétkektől” megtisztít, abban ezek is benne vannak. „Az Örökkévaló előtt” – ez azonban arra utal, hogy csak az ember és Teremtője közötti vétkekért engesztelhet.

Bölcseink így oldják fel az ellentmondást: Jom Kipur napja csak azzal a feltétellel képes engesztelni ezekért a vétkekért, ha előtte az ember bocsánatot kér attól, akit megsértett (*Misna, Jomá 8:9, ld. még Misna Berura 606:1*). A bocsánatkérés ezen a napon pedig nemcsak egy lehetőség, hanem kötelesség is.

Más magyarázat szerint azért szükséges ez a bocsánatkérés, hogy „Izrael szíve egy legyen ezen a napon” (*Levus, Tur*). Bölcseink magyarázata szerint ez azért fontos, mert minél több irgalmat szeretnénk erre a napra, és ehhez elcsitítjuk az égben a vádoló angyalokat.

Amikor azt látják, hogy a bűneink meg vannak bocsátva, béke van közöttünk, nem haragszunk egymásra, akkor semmilyen vádat nem tudnak felhozni ellenünk (*Pirké deRabbi Eliezer 46, Áruch HáSulchán 606:4*).

„Tiszta lap”

Dr. Farnadi-Jeruzálmi Michá rabbi alkotása. Köszönjük!!

Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az orti.hu célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjamin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 150 példányban.

A Talmud a megbocsátás ezen törvényeit egy egyedülálló „négy-plusz-négyes struktúrában” tanulmányozza (*Jomá 87a-b*): négy törvény részleteit magyarázza el, majd négy megtörtént esetet ír le, melyek sorban megfeleltethetőek a törvényeknek.

Ezek közül rögtön az első törvény azonban igencsak meglepő, hiszen azonnal ezt a legalapvetőbb, racionális módon is felfogható elvet próbálja megkérdőjelezni. Sőt, még bizonyítékot is hoz erre a Szentírásból:

„*Ha vétkezik egy ember az ember ellen, az Örökkévaló megbocsáthatja neki. De ha az Örökkévaló ellen vétkezik, ki bocsát meg neki?*” (*Sámuel 1., 2:25*)

Végeredményben persze a Talmud sikeresen megvédi az eredeti feltevést és visszautasítja a mondat ezen értelmezését. Ezzel bizonyítja be a megbocsátás első alaptételét: a másik ellen elkövetett bűnökért bocsánatot kell kérnünk.

Azonban továbbra is érdekes a bizonyítás módja, ami utalni látszik erre: **vajon valami igazság mégiscsak van abban, hogy az Örökkévaló segíthet a megbocsátásban?**

Pontosan ezt példázza a négy talmudi történet közül az első. Rabbi Jirmijá egyszer megsértette Rabbi Abát. Jom Kipur előtt elment, hogy bocsánatot kérjen tőle. Miközben várakozott, Rabbi Aba szolgálonője véletlenül leöntötte szennyvízzel a várakozó vendéget.

Ebben a történetben az Örökkévaló igen jól látható módon közbenjárt a bocsánatkérés sikerességéért. Rabbi Abának ugyanis szinte esélye sem maradt arra, hogy ne bocsásson

meg, hiszen a váratlan fejlemény miatt neki kellett bocsánatot kérnie Rabbi Jirmijától. A humoros, esetlen incidens garantálta a megbocsátáshoz szükséges hangulatot.

Meggyőződésem szerint ez a történet azt példázza, hogy az Örökkévaló minden bocsánatkérésben közbenjár – még ha nem is ennyire közvetlen módon. A bocsánatkérés ugyanis nemcsak egy szöveg elmondása, hanem egy lelki utazás is: erőt kell vennie magán az embernek és legyőznie a szégyent¹.

Az első törvény tehát az Örökkévaló közbenjárásáról szól. **A második arról, hogy nekünk pontosan mit kell tennünk:** ha felharagosítottuk, engeszteljük ki. Ha anyagi kárt okoztunk neki, térítsük meg.

Ezzel állítható párhuzamba a második történet, melyben Rabbi Zérá konkrét és proaktív lépésekkel segítette az őt megbántó embereket. Igyekezett mindig megjeleni előttük, hogy könnyebben bocsánatot tudjanak kérni tőle.

Ezzel a viselkedésével arra tanít minket, hogy a bocsánatkérés, valamint a megbocsátás nemcsak szívben, vagy akár szóban történik, hanem egy gyakorlatias cselekedet által kezdődik el.

A harmadik tanítás első pillantásra kissé meglepő lehet: „*aki bocsánatot kér, az ne kérjen háromnál többször bocsánatot.*” Az igazság az, hogy ezt a talmudi törvényt – éppen az egyik itt szereplő történet fényében – a gyakorlati rabbinikus döntés felülírta. Ha ugyanis az ember rabbijáról van szó, akkor nincsen határa a bocsánatkérések számának (*Sulchán Áruch OC 606:1*).

1 Sokan pontosan ezzel magyarázzák azt a törvényt is, hogy az embernek magának kell mennie bocsánatot kérnie, nem pedig küldenie maga helyett valakit. Ugyanis a megszegéssel járó érzés is része lesz az engesztelésének (*ld. Misna Berura 606:2 / Dirsu, Máté Mose és más magyarázók nevében*).

Az ennek megfelelő történet éppen az előző ellentéte: Ráv mindig igyekezett megjeleni egy bizonyos mézáros előtt, akinek azonban esze ágába nem jutott bocsánatot kérni tőle. Ezen engedetlensége miatt azonban a mézáros végül életét vesztette egy csapásban.

A törvény és történet kapcsolata egyértelmű: *mindennek van határa*, a bocsánatkérésnek is, és az azt ösztönző megjelenésnek is.

A negyedik törvény és történet témája pedig éppen a *határtalanságról* szól. Ha a sér-

tett fél már nincs ezen a világon, a sírjánál még akkor is lehetséges, szükséges a bocsánatkérés.

A kapcsolódó történetben pedig Rabbi Chanina azért nem hajlandó megbocsátani vissza-visszatérő tanítványának, hogy az végül elmeneküljön. Ugyanis álomban látta, hogy a tanítvány nagy jövő elé néz, melyre csak akkor érdemesülhet, ha elhagyja hazáját. Ebben a történetben a rabbi látása az, ami *túlmutat a határokon* – akárcsak a törvényben a bocsánatkérés legvégső ideje.

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 16:53 és 17:44 között.

Szombat / Jom Kipur kimenetele: 18:47.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 9:44-ig.

A zsinagógában **péntek este** 17:30-tól tanulunk, 18:00-tól imádkozunk.

Hétfő reggel 8:00-kor imádkozunk a *Rumbach utcai zsinagógában*.

Szerda reggel (október 16-án) 8:15-kor imádkozunk a *Bét Jehuda zsinagógában*.

Gyertyagyújtás **Szukot 1. este** (október 16.): 16:45 és 17:35 között.

Ünnepnap és szombat kimenetele (október 19.): 18:34.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 9:48-ig.

Szombat reggeli ima a Bét Jehuda zsinagógában legközelebb:

EZEN A HÉTEN! Október 12-én, Jom Kipur szombatján 9:00-kor.

Gmár chátimá tová! Jó bepecsételést!

Az OMEK MAGAZIN IV. évfolyam 1. számát

Jehuda Simon ben Ávráhám adományozta

HáRáv Iszer Jozéf ben Jekutiél Jehudá háLévi

emlékének szentelve.

Legyen a tanulásunk, inspirációnk a lelkeik felemelkedésére!

Nagyünnepek a Bét Jehudában 5785 / 2024

Zenés ünnepi készülődés	Szeptember 23.	Hétfő	18:00
<i>Az Alma utcai Budai Orthodox Zsinagógában, dr. Farnadi-Jerusalmi Micha rabbival közösen</i>			
Szerda reggeli ima	Szeptember 25.	Szerda	8:15
Sábát Nicávim-Vájélech	Szeptember 27.	Péntek	18:00
<i>Péntek esti tanulás, szombatköszöntés és kidus</i>			
Szlichtot	Szeptember 28.	Szombat	20:30
<i>bocsánatkérő imádságok első estéje, több közösséggel együtt a Rumbach zsinagógában</i>			
Szerda reggeli ima	Október 2.	Szerda	7:15
Erev Ros Hásáná	Október 2.	Szerda	18:00
Ros Hásáná 1. reggel	Október 3.	Csütörtök	9:00
Sábát Háázinu	Október 4.	Péntek	18:00
<i>Péntek esti tanulás, szombatköszöntés és kidus</i>			
Szerda reggeli ima	Október 9.	Szerda	7:45
Kol Nidré	Október 11.	Péntek	18:00
Jom Kipur reggel	Október 12.	Szombat	9:00
Jom Kipur délután	Október 12.	Szombat	16:30
Szerda reggeli ima	Október 16.	Szerda	8:15
Erev Szukot	Október 16.	Szerda	18:00
Szukot félünnep szombatja	Október 18.	Péntek	18:00
<i>Péntek esti tanulás, szombatköszöntés és kidus</i>			
Szerda reggeli ima / Hosáná Rábá	Október 23.	Szerda	7:15
Erev Szimchát Torá	Október 24.	Csütörtök	18:30
Sábát Berésit	Október 25.	Péntek	18:00
<i>Péntek esti tanulás, szombatköszöntés és kidus</i>			

Jó bepecsételtetést!

*Felemelő ünnepeket, tartalmas új évet, felemelkedést
az egész szűkebb és tágabb közösségünk számára!*